

ks. Jan Dyduch

Struktury parafialne i sprawy gospodarcze w sprawozdaniach z wizytacji kanonicznych kardynała Karola Wojtyły

Wstęp

- 1. Tworzenie ośrodków duszpasterskich i parafii**
 - 2. Troska o kościelne dobra materialne**
- Zakończenie**

Wstęp

Kodeks Prawa Kanonicznego postanawia: „Zwyczajnej wizytacji biskupiej podlegają osoby, instytucje katolickie, rzeczy i miejsca święte, znajdujące się w obrębie diecezji” (kan. 397, § 1). Norma o podobnej treści była umieszczona w poprzednim Kodeksie z 1917 roku, w kanonach 344–345. Kard. K. Wojtyła realizował przywołane postanowienie, wizytując parafie Archidiecezji Krakowskiej. Już jako biskup pomocniczy troszczył się o rozwój struktur parafialnych, ośrodków duszpasterskich, zrównanych z nimi samodzielnych rektoratów terytorialnych, które w przyszłości miały przekształcić się w parafię. Troszczył się również o budowę nowych kościołów, plebanii i innych pomieszczeń służących duszpasterstwu, jak również o remonty już istniejących budynków kościelnych. Ta wielka troska jawi się w sprawozdaniach z wizytacji kanonicznych parafii.

1. Tworzenie ośrodków duszpasterskich i parafii

Jan Paweł II napisał w adhortacji „Christifideles laici”: „Parafia jest niejako ostatecznym umiejscowieniem Kościoła, a poniekąd

samym Kościołem zamieszkującym pośród synów i córek” i „Parafia wreszcie jest zbudowana na gruncie rzeczywistości teologicznej, bowiem jest ona wspólnotą eucharystyczną...”¹. W tym kontekście warto przywołać słowa napisane przez kard. K. Wojtyłę w 1976 r.: „Parafia jako wspólnota eucharystyczna, żyjąca liturgią... parafia jako wspólnota modlitwy...”². Doceniając znaczenie parafii i uważając ją za podstawową strukturę w Kościele, starał się o tworzenie nowych parafii. Ta sprawa nie zawsze była możliwa do zrealizowania ze względów politycznych; władze komunistyczne bardzo rzadko wyrażały zgodę na tworzenie nowych parafii, a wówczas ta zgoda była konieczna. W takiej sytuacji kard. K. Wojtyła tworzył ośrodki duszpasterskie, samodzielne rektoraty terytorialne i samodzielne wikariaty, gdzie posyłał duszpasterzy, którzy prowadzili tam w całości duszpasterstwo parafialne. Istniejące ośrodki duszpasterskie i samodzielne rektoraty wizytował oddzielnie, tak jak parafie, i sporządzał z tych wizytacji sprawozdania.

Już w sprawozdaniu z pierwszej w parafii Mucharz (16–18 V 1959) pisze biskup Karol Wojtyła o tym, że odwiedził położone na peryferiach parafii miejscowości Koziniec i Świnną Porębę, odległe o 7 km od kościoła parafialnego. Odwiedził także kaplicę parafialną w Śleszowicach³. Warto dodać, że parafia w Śleszowicach została utworzona 4 IV 1999, a więc 40 lat od czasu przywołanej wizytacji.

W pierwszych dniach przeprowadzonych wizytacji biskup Karol Wojtyła oddzielnie wizytował samodzielne rektoraty terytorialne i oddzielne ośrodki duszpasterskie. Sprawozdanie z wizytacji w Jachówce (21–22 V 1959) zaznacza, że jest to rektorat administracyjnie związany z Bieńkówką, który oddzielił się przez wzniesienie nowego kościoła w 1938 r. Mieszkańcy rektoratu pragną usamodzielnic się całkowicie przez utworzenie własnej parafii⁴. Parafia w Jachówce powstała w 1982 r. W kilka dni po wizytacji Jachówki dokonała się wizytacja w Palczy (24–25 V 1959), także rektoracie terytorialnym, administracyjnie przynależącym do Budzowa. Dele-

¹ Posydonalna adhortacja *Christifideles laici*, 30 XII 1988 (=ChL), nr 26.

² Dyrektorium Apostolstwa Świeckich w Polsce, W: *Karol Wojtyła jako Biskup Krakowski*, (pod red. T. Pieronek i R. Zawadzki), Kraków 1988, s. 376.

³ Akta Kardynała Karola Wojtyły przechowywane w Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie (= AKKW), EII-1/63.

⁴ AKKW, EII-1/63.

gacja mężczyzn z okazji wizytacji prosiła o utworzenie tam parafii⁵. Parafia w Palczy została erygowana w 1982 r.

Niektóre rektoraty terytorialne były już tak mocno zaawansowane w rozwoju i tak samodzielne, że były nie tylko traktowane jako parafie, ale nawet tak nazywane w sprawozdaniach z wizytacji. Tak było w rektoracie Chrystusa Króla w Żywcu Sporyszu. Tam wizytacja (2–4 VI 1964) przebiegła zgodnie z programem, który był realizowany w erygowanych parafiach. Jedynie sprawozdanie nie nazywa prowadzącego duszpasterstwo w Żywcu Sporyszu ks. Zdzisława Dzidka proboszczem ani administratorem tylko rektorem. Wizytujący arcybiskup K. Wojtyła dokonał ważnego aktu, potwierdzającego samodzielność duszpasterstwa w Żywcu Sporyszu; mianowicie poświęcił nową chrzcielnicę⁶. Kilka lat później po tej wizytacji, 10 VII 1967 kard. K. Wojtyła erygował dekretem nową parafię: „Mając na uwadze duchowe dobro wiernych, zamieszkałych w miejscowościach Sporysz, Trzebinia, Świnna i Koleby wchodzące dotychczas w skład terytorium parafii w Żywcu, ... na tym terytorium erygujemy nową parafię z kościołem parafialnym Chrystusa Króla w Sporyszu...”⁷. Trzeba dodać, że rozwój struktur parafialnych na tym terytorium poszedł w latach późniejszych jeszcze dalej; w Trzebini koło Żywca erygowano parafię w 1982 r., a w Świnnej w 1987 r.

W sprawozdaniu z wizytacji kanonicznej w Dąbrowie Szlacheckiej (19 V 1977) zaznaczono: „Dąbrowa Szlachecka nie stanowi jeszcze odrębnej parafii (formalnie jest związana z parafią w Czernichowie). Jednakże posiada od szeregu lat wszystkie warunki, aby być parafią. Jest to owoc inicjatywy tutejszych mieszkańców, którzy około 20 lat temu podjęli budowę własnego kościoła, oraz wytrwałej pracy duszpasterskiej ks. Mariana Wolaka”⁸. Parafia została tam erygowana w 1982 r. Podobnie było w Szklarach. Kard. K. Wojtyła podkreśla w sprawozdaniu z wizytacji (3 IV 1977), że owocem współpracy duszpasterza ks. Józefa Pochopienia i tamtejszej ludności było utworzenie nowego ośrodka duszpasterskiego. Był on po-

⁵ AKKW, EII–1/63.

⁶ Sprawozdanie z wizytacji kanonicznej parafii Chrystusa Króla w Żywcu Sporyszu, AKKW, EII–4/142a.

⁷ Dekret znajduje się w zbiorze: *Nauczyciel i Pasterz*, zebrał i opracował M. JARGOSZ, Rzym 1987, (NiP).

⁸ AKKW, EII–11/84.

trzebny ze względu na dużą odległość do kościoła parafialnego w Raclawicach⁹. W Szklarach powstała parafia w 1987 r.

Od 26 do 27 II 1977 r. odbyła się pierwsza wizytacja ośrodka duszpasterskiego w Zakopanem-Krzepiówkach powierzonego księżom pallotynom. Ośrodek został utworzony mocą dekretu z dn. 1 VII 1976, dokonującego podziału zakopiańskiej parafii św. Rodziny. Dekret określał zakres duszpasterstwa sprawowanego przez księży pallotynów, które miało być „zwyczajnym duszpasterstwem parafialnym”. W podsumowaniu z tej wizytacji kard. K. Wojtyła napisał: „Zasadnicze przekonanie, które wynoszę z tego pracowitego dnia, streszcza się w tym: powołanie do życia ośrodka duszpasterskiego na Krzepiówkach było potrzebne, wręcz nieodzowne”¹⁰. Parafia powstała tam w 1983 r. Ostatnia wizytacja duszpasterska, jaką kard. K. Wojtyła przeprowadził w Archidiecezji Krakowskiej, miała miejsce w ośrodku duszpasterskim na Żółtych Łanach w Bielsku-Białej (29 IX – 1 X 1978). Na wizytację tę udał się tuż po otrzymanej wiadomości o nagłej śmierci papieża Jana Pawła I; zaś po ukończeniu wizytacji 2 X pojechał do Warszawy, a stamtąd do Rzymu 3 X na pogrzeb Papieża i konklawe. Za dwa tygodnie usłyszeliśmy radosną wiadomość: „Habemus papam”, którym został wybrany nasz Ksiądz Kardynał. Duszpasterstwo na Żółtych Łanach koncentrowało się wówczas przy kościele sióstr Córek Bożej Miłości w Bielsku Białej i przy dwóch punktach katechetycznych w domach prywatnych. Żółte Łany – gwałtownie rozrastające się osiedle mieszkaniowe, związane w znacznej mierze z Bielską Fabryką Samochodów (FSM), domagało się odrębnego duszpasterstwa i także odrębnego kościoła. Duszpasterstwo to zainicjowali ks. Stanisław Maślanka i ks. Józef Szczypta. Kardynał kończy swoje sprawozdanie: „Cieszę się, że byłem na Żółtych Łanach. Dawno pragnąłem tej wizytacji. Wiele tutaj już dokonano dla sprawy przyszłej parafii i kościoła. jest to praca pionierska, wielka zasługa duszpasterzy i gotowości wielu parafian”¹¹. Pod sprawozdaniem widnieje podpis: „x. Karol kard. Wojtyła – metropolita krakowski”. Wydaje się, że jest to ostatni taki podpis złożony na dokumencie urzędowym. Od 16 X 1978 r. na dokumentach urzędowych widnieje już podpis „Jan

⁹ AKKW, EII-11/47.

¹⁰ AKKW, EII-12/7.

¹¹ AKKW, EII-13/8.

Paweł II – papież”. Warto jeszcze dodać, że parafia św. Józefa na Złoty Łanach została erygowana w 1983 r.

Zdarzało się, że samodzielne rektoraty terytorialne wizytował kard. K. Wojtyła łącznie z parafią macierzystą. Tak było podczas wizytacji parafii Wilkowice (4–7 V 1964). 6 V udał się Mesznej, gdzie w ciągu minionych 15 lat powstało całe zaplecze duszpasterskie. Drugim rektoratem związanym z Wilkowicami i razem z nimi wizytowanym Bystra Krakowska, posiadająca kościół dobrze utrzymany i świeżo zbudowaną plebanię. Ze sprawozdania wynika, iż wierni obydwu miejscowości zrobili wszystko i są przygotowani do utworzenia parafii: „Wierni z Mesznej zasługują na wielką pochwałę za to, że w bardzo trudnych warunkach stworzyli dla siebie własną pracą wszystko, czego potrzeba dla placówki duszpasterskiej”¹². Dekretem z dnia 10 VIII 1977 erygował kard. K. Wojtyła parafię w Bystrej Krakowskiej¹³; zaś w Mesznej parafia powstała w 1982 r. Podobnie wizytacja Podczerwonego (24 VI 1964) została przeprowadzona łącznie z macierzystą parafią w Czarnym Dunajcu¹⁴. Charakterystyczna była wizytacja przeprowadzona w kościele św. Bartłomieja na Osiedlu Podwawelskim 7–11 IV 1973. Wierni skupiający się wokół kościoła św. Bartłomieja uważali się za odrębną wspólnotę, chociaż formalnie należeli do parafii św. Katarzyny. XVIII-wieczny kościół św. Bartłomieja jest zabytkiem wysokiej klasy, nie wystarczał jednak dla 5000 mieszkańców, którzy przybyli z różnych stron Krakowa i spoza Krakowa, aby zamieszkać na nowym Osiedlu Podwawelskim. Pragnęli oni stworzyć samodzielną wspólnotę parafialną z własnym kościołem. Tę sytuację trzeba postrzegać jako fakt społeczny, który stanowi w pierwszym rzędzie o wspólnotcie parafialnej. Kard. K. Wojtyła ocenia to w podsumowaniu sprawozdania następująco: „Sprawa ta w świadomości parafian z Osiedla Podwawelskiego oraz ich duszpasterza istotnie stoi na pierwszym miejscu. W ciągu kilku lat pracy ks. kan. A. Gacka i duszpasterstwa prowadzącego przy starym kościółku św. Bartłomieja wytworzyła się bardzo wyraźna wspólnota parafialna, wola bycia parafią i posiadania odpowiedniego kościoła”. To stwierdzenie zawarte w sprawozdaniu jest dlatego ważne i charakterystyczne, gdyż zdaniem Kardynała analogiczne sytuacje występują

¹² AKKW, EII-4/32a.

¹³ NiP, s. 691–692.

¹⁴ AKKW, EII-6/25.

na wielu nowych osiedlach Krakowa i ich duszpasterstwa nie rozwią-
żają inne obszerne świątynie w centrum Krakowa¹⁶.

Kard. K. Wojtyła wizytując stare, bardzo rozległe parafie, dostrze-
gał potrzebę ich podziału, tworzenia najpierw oddzielnych wspólnot,
zwłaszcza pokrywających się z miejscowościami czy skupiskami osie-
dlowymi, które w perspektywie mogły stać się parafiami. Ważnym
etapem było posłanie do takich wspólnot duszpasterzy. Taka idea to-
warzyszyła już biskupowi K. Wojtyłemu od pierwszych miesięcy wizytacji.
Sprawozdanie z rodzinnej parafii Wadowice (5–7 IX 1959) wzmiankuje
o kaplicy w Tomicach, w Gorzeniu Górnym, a zwłaszcza o kościele
w Jaroszewicach, gdzie wierni prosili, aby kapłan na stałe przebywał
w ich miejscowości¹⁶. Z podobną prośbą wystąpili mieszkańcy Zagórni-
ka podczas wizytacji Inwałdu (25–27 IX 1959)¹⁷. Wizytując Niepołomi-
ce biskup K. Wojtyła udał się do miejscowości Podłęże, gdzie był wno-
szony kościół pod wezwaniem Najśw. Maryi Panny Królowej Polski,
w którym udzielił sakramentu bierzmowania¹⁸. W tejże miejscowości
dnia 25 IV 1978, dekretem erygował kard. K. Wojtyła parafię pod we-
zwaniem Matki Bożej Królowej Polski¹⁹.

Podczas wizytacji parafii Wniebowzięcia Matki Bożej w Oświę-
cimiu (13–16 V 1965) arcybiskup K. Wojtyła przybył do miejscowo-
ści Dwory, gdzie powstały wielkie Zakłady Przemysłu Chemicznego,
a na zapleczu osiedla mieszkaniowe. Zatrzymał się przy krzyżu
stojącym na tym miejscu, gdzie miał stanąć nowy kościół. Tam wraz
ze zgromadzonymi wiernymi wspólnie modlił się. Podobnie podczas
wizytacji kaplicy w Brzezince i Harmężach także była wspólna mo-
dlitwa²⁰. Dziś po latach można stwierdzić: jak potrzebna i skuteczna
była ta modlitwa. Oto nowe parafie w Oświęcimiu: parafia Miłosier-
dzia Bożego – 1983 r., parafia św. Józefa Robotnika – 1983, parafia
św. Maksymiliana Marii Kolbego – 1983, Harmęż – 1990. W tym
samym roku 1965 (21–24 V) odbyła się wizytacja parafii w Kętach,
a w jej ramach wizytacja kaplicy pod wezwaniem Przenajdroższej
Krwi Pana Jezusa w Kętach Podlesiu, gdzie mieszkał i duszpaste-

¹⁶ AKKW, EII-8/16.

¹⁶ AKKW, EII-1/21.

¹⁷ AKKW, EII-1/21.

¹⁸ AKKW, EII-1/103.

¹⁹ NiP, s. 738–739.

²⁰ AKKW, EII-4/215.

rzował ks. Józef Wanatowicz²¹. Tam parafię pod wezwaniem Przenajdroższej Krwi Pana Jezusa erygował kard. K. Wojtyła dnia 10 VIII 1977²². Podsumowując długą wizytację parafii św. Szczepana w Krakowie, trwającą od 18 XI–26 XII 1967, kard. K. Wojtyła zwrócił uwagę na jej olbrzymi teren, stanowczo za duży, jeśli chodzi o możliwości skutecznego duszpasterzowania. Do tego dochodziła jeszcze dalsza rozbudowa. Pisze w sprawozdaniu: „Są sprawy, o których trzeba stale myśleć. Taka jest sprawa podziału parafii zwłaszcza od strony Azorów, gdzie tworzy się nowe wielkie osiedle... Jeśli chodzi o podział parafii pomiędzy istniejące kościoły, to i tu sprawa wymaga zastanowienia – chyba w szerszym kontekście”²³.

Szczególne problemy, zarówno w aspekcie tworzenia struktur parafialnych, jak i budowy nowych obiektów, zarówno kościołów oraz innych pomieszczeń potrzebnych duszpasterstwu, stwarzała Nowa Huta. Tam w stosunkowo krótkim czasie wyrosły olbrzymie osiedla mieszkaniowe pozbawione kościołów i nie ujęte w struktury parafialne. Do tej sprawy będziemy jeszcze wracać później, jak również wydaje się potrzebne odrębne opracowanie duszpasterstwa w Nowej Hucie w oparciu o sprawozdania z wizytacji. Sprawozdanie z wizytacji parafii Nowa Huta Pleszów (5–15 III 1967) zwraca uwagę na fakt, że parafia ta została rozbita przez kombinat nowohucki na „resztówkę” skupioną przy kościele parafialnym w Pleszowie (około 2000 wiernych) i nowo powstałe miasto olbrzymich nowoczesnych bloków, zamieszkałych przez około 15000 ludzi przybyłych z różnych stron. Ogromna część z nich jest przywiązana do kościoła, są praktykujący. Swoją przynależność parafialną do Pleszowa traktują jako nieporozumienie, a z usług duszpasterskich korzystają w Nowej Hucie Bieńczykach²⁴. Tym trudnym sprawom duszpasterskim próbował zaradzić kard. K. Wojtyła na różne sposoby. Jego walka – bo tak to trzeba nazwać w kontekście trudności stwarzanych przez władze komunistyczne – o prawa wiernych na Wzgórzach Krzesławickich i Stokach Nowohuckich wymaga odrębnego studium.

Jak bardzo zależało mu na załatwieniu sprawy, świadczy jego ponowna wizytacja w Nowej Hucie Pleszowie w 1976 r. (1–2 II

²¹ AKKW, EII–4/208.

²² NiP, s. 692.

²³ AKKW, EII–5/3.

²⁴ AKKW, EII–5/10.

i 5–11 IV). Sprawozdanie zaznacza, że parafia składa się z trzech części. Pierwsza to Pleszów, koncentrująca się wokół starego kościoła. Ta część jest skazana na stopniową likwidację, ze względu na rozbudowujący się kombinat. Przy kościele w Pleszowie w 1967 r. było około 2000 ludzi, a w 1976 już tylko 900. Druga część to Lubocza i Grębałów, licząca około 1100 wiernych, którzy korzystają z duszpasterstwa w kaplicy sióstr norbertanek. Wreszcie trzecia część to około 16000 wiernych zamieszkujących Wzgórza Krzesławickie i Stoki. Tam z trudem wywalczono prowizoryczny ośrodek katechetyczny i duszpasterski. Liczne delegacje systematycznie zabiegają u władz świeckich o budowę kościoła i nową parafię. Tymczasowy ośrodek prowadzi ożywioną działalność katechetyczną i duszpasterską: „W tej chwili już olbrzymia większość, mimo braku kościoła, jest objęta życiem parafialnym i duszpasterstwem własnego ośrodka”, napisał w sprawozdaniu kard. K. Wojtyła²⁵. Od 1981 r. wierni tam zamieszkujący mają własną parafię, a w kilka lat później wraz ze swoim proboszczem ks. Jakubem Gilem zbudowali własny kościół parafialny pod wezwaniem Miłosierdzia Bożego.

Inne problemy pojawiły się w Nowej Hucie Bieńczykach. Tam na stosunkowo niewielkim obszarze – w ogromnych kompleksach blokowych zgromadziła się wielka liczba wiernych. Liczba ta nieustannie gwałtownie wzrastała. Sprawozdanie z wizytacji przeprowadzonej w Wielkim Poście z 1967 r. podkreśla, że planowana budowa jednego kościoła (zezwolenie i zatwierdzony plan architektoniczny) nie rozwiąże wszystkich problemów duszpasterskich²⁶. Dla ich rozwiązania czynił bardzo wiele kard. K. Wojtyła, tworząc m.in. w 1977 r. cztery rejony duszpasterskie, skupione wokół wybudowanego już Kościoła Matki Bożej Królowej Polski²⁷. Z biegiem lat na tym terytorium powstały dodatkowe trzy parafie: Najświętszego Serca Pana Jezusa, św. Józefa i św. Brata Alberta, aktualnie planowana jest następna: Matki Bożej Pocieszenia. Parafia św. Brata Alberta posiada własny obszerny kościół, w pozostałych trzech budowa kościołów jest zaawansowana w różnym stopniu.

Podsumowując wizytację w parafii św. Mikołaja w Krakowie, prowadzoną od 21 XI do 31 XII 1970, Kardynał prognozuje, że w re-

²⁵ AKKW, EII-10/33.

²⁶ AKKW, EII-5/5.

²⁷ NiP, s. 689–690.

jonie Osiedla Oficerskiego należałoby pomyśleć o budowie nowego kościoła i stworzeniu tam parafii²⁸. Dziś jest tam kościół i parafia pod wezwaniem Miłosierdzia Bożego. Podczas wizytacji parafii św. Krzyża w Krakowie (20 II – 1 III 1971) odbyło się także nawiedzenie kaplicy na Białym Prądniku. Tamtejsi wierni zwrócili się o wydzielenie tej części z parafii św. Krzyża i wystąpienie do władz o budowę nowego kościoła, argumentując to rozpoczętą budową nowego osiedla na kilkanaście tysięcy mieszkańców. Kardynał reasumuje w sprawozdaniu: „Biorąc pod uwagę okoliczności przedstawione powyżej, należy wystąpić do władz świeckich o zgodę na utworzenie parafii na Białym Prądniku”²⁹. Parafię utworzono tam w 1983 r. Podsumowanie z wizytacji w Makowie Podhalańskim (14–21 V 1971) stwierdza: „Teren parafii obejmuje 140 km kwadratowych. Stopniowo dojdzie chyba do podziału parafii, jak to już się dzieje z Juszczyńcem. W każdej miejscowości istnieje jakaś podstawa, na której będzie się można oprzeć, gdyby zachodziła potrzeba podziału”³⁰. W Juszczyńcu powstała parafia w 1982 r., w Białce Makowskiej w 1984 r.

Do bardzo starych i rozległych parafii należała Jeleśna. Podczas wizytacji (28 IV – 1 V 1978) kard. K. Wojtyła odwiedził poszczególne miejscowości do niej należące. Paweł Wielka oddalona o 9 km od kościoła parafialnego. Sprawozdanie zaznacza odnośnie Paweli Wielkiej: „Wszyscy też mówią o potrzebie kościoła i duszpasterstwa na miejscu”. Sopotnia Wielka odległa od kościoła parafialnego o 6–7 km, a najdalsze domy, tzw. Kolonia – 12 km. O spotkaniu w punkcie katechetycznym mieszczącym się tam w domu prywatnym pisze: „... zostałem zapytany przez grupę tamtejszych parafian, co mają czynić, aby doprowadzić do rozbudowy kaplicy”. Podobna sytuacja w Sopotni Małej i Przyborowie. Konkluzja w podsumowaniu: „Parafia Jeleśna jest chyba w tej chwili największym kompleksem duszpasterskim typu wiejskiego. Sprawa jej podziału należy na pewno do przyszłości”³¹. Rzeczywiście podział nastąpił na kilka nowych parafii: Paweł Wielka – 1982 r., Przyborów – 1983 r., Sopotnia Mała – 1983 r., Sopotnia Wielka – 1983 r.

²⁸ AKKW, EII-6/140.

²⁹ AKKW, EII-7/17.

³⁰ AKKW, EII-7/38.

³¹ AKKW, EII-13/17.

Szczególną uwagę przywiązywał kard. K. Wojtyła do pierwszej wizytacji w nowo utworzonej parafii. Tak było w Rogoźniku (15–16 VI 1975). Sprawozdanie podaje krótką historię parafii, którą Kardynał erygował 27 IV 1971 r. W zakończeniu sprawozdania napisał: „Bogu dzięki za to, że parafia w Rogoźniku powstała. Przynosi to z pewnością wielkie ożywienie życia chrześcijańskiego w tej nowej społeczności...”³². Pierwsza wizytacja w nowo utworzonej parafii w Nowej Hucie Mistrzejowicach poprzedzona była dramatycznymi wydarzeniami – walką o kościół, a potem śmiercią bohatera kapłana ks. Józefa Kurzei, który rozpoczął i tworzył tam duszpasterstwo parafialne. Sprawozdanie stanowi poniekąd kronikę wydarzeń: 22 IV 1976 – zezwolenie na budowę kościoła, 8 VI 1976 – rozpoczęcie budowy, 15 VIII 1976 – śmierć ks. Józefa Kurzei, 4 IX 1976 – erekcja parafii bł. Maksymiliana Marii Kolbego, 10–11 XI 1976 – pierwsza wizytacja. Fragment zakończenia sprawozdania: „Mistrzejowice są dziełem Opatrzności... Biskup kończący wizytację czuje nade wszystko potrzebę wyrażenia za to wszystko wdzięczności Bogu, Chrystusowi, Niepokalanej, bł. Maksymilianowi i ludziom, wśród których pierwszym jest śp. ks. Józef Kurzeja, a wraz z nim wszyscy, którzy do tego dzieła przyłożyli i przykładają rękę”, napisał kard. K. Wojtyła³³.

Bardzo interesujące jest studium porównawcze sprawozdań z wizytacji dokonanych przez kard. K. Wojtyłę w tej samej parafii w odstępie czasowym. Parafię w Andrychowie wizytował pierwszy raz w dniach 19–22 IX 1959 r. jako biskup pomocniczy. Drugi raz już jako kardynał, od 11–18 V 1969 r. Sprawozdanie z 1959 wzmiankuje o potrzebie zamieszkania na stałe kapłana w Rocznach, mógłby to być wikariusz andrychowski³⁴. Odzwierciedlenie rozwoju parafii Andrychów dostrzegamy w sprawozdaniu z 1969 r. za 10 lat. 14 V został przeznaczony na wizytację w Rocznach, które się duszpastersko usamodzielnily. Było już miejsce pod budowę kościoła, zamieszkał tam kapłan, duszpasterzujący wyłącznie w Rocznach. Oprócz tego sprawozdanie wspomina o potrzebie oddzielenia miejscowości: Sułkowice Łęg i Sułkowice Bołęcina. Bardzo ważną sprawą – według sprawozdania – jest zorganizowanie duszpasterstwa na nowym, szybko rosnącym osiedlu mieszkaniowym

³² AKKW, EII-9/329.

³³ AKKW, EII-10/21.

³⁴ AKKW, EII-1/21.

w Andrychowie³⁵. Dzisiaj na tym terytorium istnieją parafie: św. Macieja w Andrychowie (stara parafia), św. Stanisława w Andrychowie – 1982, Roczyny – 1979, Sułkowice Łęg – 1996.

Jeszcze bardziej interesująco wygląda sprawozdanie z wizytacji w Zakopanem. Pierwsza wizytacja od 27 V – 5 VI 1961, druga od 9–14 XII 1976. Sprawozdanie z pierwszej wizytacji wylicza różne kaplice i kościoły zakonne na terenie Zakopanego, w których odprawiane są Msze Święte. Sprawozdanie z 1976 rozpoczyna od przypomnienia decyzji z 18 VI 1976, a więc sprzed paru miesięcy, na podstawie której została podzielona odpowiedzialność duszpasterska w Zakopanem na następujące rejony: ojcowie Bernardyni – ośrodek duszpasterski Zakopane Bystre, księża salwatorianie – ośrodek Zakopane Antałówka, Czernichowianka (ks. Jakub Gil), księża pallotyni – Zakopane Krzeptówki i istniejący już dawniej ośrodek duszpasterski na Herendzie. Sprawozdanie wspomina jeszcze o nawiedzeniu kaplicy na Chramcówkach³⁶. Dzisiaj, olbrzymia ongiś parafia św. Rodziny w Zakopanem jest podzielona na następujące parafie: Zakopane św. Krzyż – od 1985, parafia Zakopane Antałówka i Pardałówka – od 1985, parafia Zakopane Chramcówki – od 1985, parafia Zakopane Cyrhla – od 1984, parafia Zakopane Harenda – od 1982, parafia Zakopane Krzeptówki – od 1983.

Warto także porównać sprawozdanie z wizytacji parafii św. Klemensa w Wieliczce przeprowadzonej 7–11 X 1961 ze sprawozdaniem z wizytacji tejże parafii w dniach 11–30 IV 1970. Sprawozdanie z 1961 wzmiankuje o potrzebie ożywienia duszpasterstwa w kościele oo. Reformatów. Wspomina także o wizytacji w kaplicach w Raciborsku, Sierczy, Grabówkach, Czarnochowicach, Krzyszkowicach, Janowicach, Koźmicach³⁷. Podsumowanie stwierdza: „Parafia wielicka terytorialnie bardzo rozległa, prócz miasta Wieliczki szereg wsi. Praca duszpasterska częściowo jest rozwiązana przez kaplice dojazdowe. Rzecz znamienna jednak, że w żadnej z miejscowości odległych od kościoła parafialnego nie zwyciężyła myśl budowy kościoła własnego i tworzenia odrębnej parafii”³⁸. Inaczej sprawę tę ujmuje sprawozdanie z 1970 r., w którego zakończeniu Kardynał napisał: „Rzecz jasna,

³⁵ AKKW, EII-6/91.

³⁶ AKKW, EII-2/48.

³⁷ AKKW, EII-3/48.

³⁸ AKKW, EII-2/27.

że w rozległej parafii wielickiej tkwi potencjalnie kilka różnych parafii, które stopniowo powinny z niej się wyłonić, jak już wyłoniły się Strumiany i wyłania się Raciborsko³⁹. Do dziś – zgodnie z wizją kard. K. Wojtyły – z parafii wielickiej wyłoniły się następujące parafie: Czarnochowice – 1982, Raciborsko – 1984, Wieliczka, oo. Reformaci – 1983, Janowice – 1993, Koźmice – 1993, Krzyszkowice – 1983, Siercza Sygнецzów – 1978.

Kardynał K. Wojtyła erygował następujące parafie: Żywiec Sporysz – 1967, Rybitwy – 1970, Wieprz k. Żywca – 1970, Rogoźnik – 1971, Leśna – 1973, Bujaków – 1974, Nowa Huta Mistrzejowice – 1976, Bystra Krakowska – 1977, Kęty Polesie – 1977, Podłęże – 1978, Rabka Zdrój – 1978⁴⁰.

2. Troska o kościelne dobra materialne

Wizytacja kanoniczna parafii powiązana była z dokładnym sprawozdaniem jej stanu materialnego i majątkowego. W odpowiednim czasie poprzedzającym wizytację biskupią do parafii udawali się przedstawiciele Archidiecezjalnej Rady Administracyjnej, którzy sprawdzali jej stan majątkowy, sporządzali sprawozdania, które przekazywali wizytującemu biskupowi. Kard. K. Wojtyła – przed udaniem się na wizytację – dokładnie studiował otrzymane sprawozdanie, które później wykorzystywał podczas wizytacji i w sprawozdaniu z wizytacji. Do sprawozdania z wizytacji bardzo często są dołączone zalecenia powizytacyjne. Zalecenia te dotyczą także spraw gospodarczych i majątkowych. Firmuje im Kardynał, po osobistym sprawdzeniu w czasie wizytacji.

Od początku swoich wizytacji biskup K. Wojtyła interesował się sprawami majątkowymi wizytowanych parafii, w szczególności stanem kościoła, plebani i innych budynków parafialnych. Nigdy nie omijał kancelarii parafialnej, sprawdzał tam w jakim stanie znajdują się księgi parafialne i jak są prowadzone. Sprawdzanie kancelarii parafialnej i ksiąg parafialnych jest stałym punktem każdego sprawozdania z wizytacji. Już w pierwszym sprawozdaniu z wizyta-

³⁹ AKKW, EII-6/268.

⁴⁰ J. KRACIK, *Wobec wyzwania czasu niewoli, czasu wolności*, w: *Dziesięć wieków Diecezji Krakowskiej*, J. Kracik, G. Ryś, Kraków 1998, s. 229.

cji przeprowadzonej w parafii Mucharz (16–18 V 1959) pisze: „Jeśli chodzi o kościół, to jest w dobrym stanie, posadzka w trzech czwartych odnowiona... zakrystia bardzo dobrze zaopatrzona, trochę za-
bytków pieczołowicie utrzymanych, kancelaria prowadzona rzetelnie”⁴¹. Sprawozdanie z wizytacji w Krzeszowie (2–3 VI 1959) zwraca uwagę nie tylko na obszerny, schludnie utrzymany kościół, ale także na wybudowanie przez ks. administratora Władysława Bożka nowej plebanii i nowoczesnych zabudowań gospodarczych⁴².

Wizytując parafię Ślemień (4–6 VI 1959), biskup K. Wojtyła odwiedził – jak podkreśla – piękny kościół na Jasnej Górcie, będący miejscem pielgrzymkowym okolicznej ludności. Potem udał się do Kurowa, gdzie obok baraku urządzonego jako kaplica znajdowały się fundamenty mającego powstać tam kościoła. Niestety władze administracyjne zabroniły odprawiania tam Mszy Świętej i dalszej budowy. Dlatego mieszkańcy Kurowa prosili wizytującego biskupa o poparcie ich sprawy⁴³. Podczas wizytacji parafii Niegowić (30 IX – 2 X 1960) biskup K. Wojtyła poświęcił nowo budowany kościół. Jego budowa – wspomina sprawozdanie – rozpoczęła się w 1949 r. za czasów śp. ks. dziekana K. Buząły⁴⁴. Warto dodać, że ks. K. Wojtyła był tam wikariuszem w latach 1947–1949 i jeszcze przed jego odejściem z Niegowici rozpoczęła się tam budowa kościoła.

Dość często sprawozdania z wizytacji wspominają o szykanach komunistycznych władz państwowych i administracyjnych, przejawiających się w zakazie budowy nowych kościołów. Sprawozdanie z wizytacji w Łętowym (20–21 V 1962) pisze: „Z kolei wizytacja kościoła, zakrystii, plebanii, sali katechetycznej. Po 1956 r. parafianie, którzy w swoim czasie sami bardzo wiele uczynili dla powstania parafii i kościoła, nastawiali się na budowę nowego kościoła – niestety nie otrzymali zezwolenia władz administracji państwowej”⁴⁵. Szczególny dramatyzm towarzyszył budowie kościoła w Nowej Hucie Bieńczykach. Zezwolenie na budowę tam kościoła, wydane przez władze państwowe po październiku 1956 r., zostało cofnięte. Wydarzenia z 1960 r. przy usuwaniu krzyża na placu budowy kościoła, po cofnięciu zezwolenia,

⁴¹ AKKW, EII-1/63.

⁴² AKKW, EII-1/63.

⁴³ AKKW, EII-1/63.

⁴⁴ AKKW, EII-1/103.

⁴⁵ AKKW, EII-2/15.

związane były z przelewem krwi. Wizytacja parafii Nowa Huta Bieńczyce została dokonana przez arcybiskupa Karola Wojtyłę w Wielkim Poście 1967. Było to po ponownym udzieleniu zezwolenia na budowę kościoła. We wstępie do sprawozdania z tejże wizytacji zaznaczono: „Z samym zaś wysłannikiem Ojca Świętego (był nim prałat Agostino Casaroli), któremu towarzyszył ks. prałat Andrzej Deskur z Rzymu, odwiedziłem parafię 24 II 1967 w godzinach wieczornych, aby zorientować go w niezwyklej sytuacji tej placówki, tak dobrze znanej Ojcu Świętemu, który 11 XII 1965 osobiście poświęcił kamień węgielny pod budowę kościoła tej parafii, przeznaczając na to jeden z kamieni dawnej konstantyńskiej Bazyliki św. Piotra. Jak dotąd, budowa kościoła w Nowej Hucie jeszcze nie ruszyła, chociaż projekt architektoniczny spotkał się z uznaniem ekspertów”⁴⁶.

Równie dramatyczny przebieg miało uzyskanie zezwolenia na budowę kościoła w Nowej Hucie Mistrzejowicach, o czym już mówiliśmy wyżej. Tu trzeba dodać, że równoległe z walką o tworzenie parafii trwała walka o budowę kościoła. Oczywista okazała się prawda, że duszpasterstwo potrzebuje zaplecza materialnego. Stąd sprawozdania z wizytacji kanonicznych poświęconych duszpasterstwu mówią także o sprawach gospodarczych. W sposób nietypowy rozpoczyna kard. K. Wojtyła swoje sprawozdanie z pierwszej wizytacji w Nowej Hucie Mistrzejowicach (10–14 XI 1976): „Pierwsza wizytacja biskupa w dziejach parafii Mistrzejowice Nowa Huta jest wydarzeniem, do którego można odnieść wiodące słowa konstytucji o Kościele w świecie współczesnym „Gaudium et spes; tristitia et dolor ...”⁴⁷

Rzeczywiście Nowa Huta, w tym szczególnie Mistrzejowice, jawią się poniekąd jako obraz współczesnego świata, gdzie radość i nadzieja jest przeplatana smutkiem i bólem.

W niecodziennych warunkach przebiegała pierwsza wizytacja ośrodka duszpasterskiego pod wezwaniem bł. Jadwigi Królowej w Krakowie na Krowodrzy (16–23 X 1976). Historia ośrodka rozpoczęła się od roku 1967 na terenie osiedla Krowoderskiego, wtedy jeszcze bardzo słabo zaludnionego, ale przeznaczonego pod dużą rozbudowę. Wówczas to złożono wnioski do władz państwowych o zezwolenie na budowę kościoła. Mimo częstych delegacji wiernych z Krowodrzy zarówno do władz krakowskich, jak i centralnych,

⁴⁶ AKKW, EII-5/51.

⁴⁷ AKKW, EII-10/21.

wniosek pozostał bez odpowiedzi, relacjonuje kard. K. Wojtyła. Dlatego wizytacja odbywała się pod gołym niebem, chociaż już upłynęło 9 lat od złożenia wniosku. Dzień 17 X 1976 – niedziela – był centralnym dniem wizytacji. Dzień ten był także niedzielą modlitw o budowę kościołów. Sprawozdanie podkreśla: „Na Krowodrzy żywą ilustracją dla tej modlitwy był całodzienny lodowaty deszcz z wiatrem, pośród którego odbywały się wszystkie Msze św. w większości pod gołym niebem. Pomimo tego przeszło przez nie około 4000 parafian (przy normalnej pogodzie liczba ta bywa dwa razy większa)⁴⁸”.

Podczas wizytacji parafii Łodygowice od 15 IV do 19 IV 1972, kard. K. Wojtyła w dniu 18 IV udał się do punktu katechetycznego w Łodygowicach Górnych. Zgromadzili się tam rodzice oraz dzieci. Byli także parafianie, którzy już wielokrotnie udawali się w delegacji do władz państwowych z prośbą o zezwolenie na budowę tam kościoła. Prośba ta została złożona w 1959 r., do 1972 pozostała bez odpowiedzi⁴⁹. Sprawozdanie z wizytacji w Komorowicach (8–10 IV 1972) zaznacza, że parafia jest dobrze wyposażona pod względem materialnym, zwłaszcza gdy chodzi o kościół, plebanię, cmentarz. Natomiast potrzeba budować salę katechetyczną⁵⁰. Budowa sal katechetycznych stała się sprawą palącą po usunięciu nauczania religii ze szkół. Powraca ona w wielu sprawozdaniach z wizytacji i wymaga odrębnego omówienia.

Wizytując parafię w Jawiszowicach (21–24 IX 1973), kard. K. Wojtyła zwrócił uwagę na potrzebę budowy nowego kościoła, bowiem stary, drewniany, zabytkowy kościół nie wystarcza na dłużej stale rozrastającej się parafii. W czasie budowy starego kościoła parafia liczyła 500 mieszkańców, w 1972 około 9000 z tendencją szybkiego wzrostu. W podsumowaniu wizytacji napisał: „Zadaniem, które czeka na realizację, jest budowa nowego kościoła. Jest to zadanie trudne i szczegółowe. Jednakże moment jest stanowczo ku temu, aby je podjąć. Łączy się to ściśle ze sprawą osiedla, które stale rośnie⁵¹”.

Wizytacja w parafii Pisarzowice (10–11 XI 1973) zbiegła się z konsekracją nowo wybudowanego tam kościoła. Po pożarze starego kościoła w 1965 roku, tamtejsi parafianie uzyskali zezwolenie na budowę nowego

⁴⁸ AKKW, EII-10/5.

⁴⁹ AKKW, EII-7/280.

⁵⁰ AKKW, EII-7/191.

⁵¹ AKKW, EII-8/148.

kościół. A potem szybko i sprawnie go zbudowali. Kardynał tak ocenia ten przypadek: „Pod tym względem parafia i jej duszpasterz zasługują na wielkie wyróżnienie i pochwałę: zbudowali nowy, piękny kościół, prawie o własnych siłach (parafia liczyła 3000 wiernych), a proboszcz ks. S. Piela wydatnie przyczynił się do przełamania opinii, że trudno zbudować w naszych czasach kościół bez pewnych ustępstw⁶².”

Dużo trudniej było uzyskać zezwolenie na budowę kościoła mieszkańcom Zagórza. Starania o budowę kościoła – jak zaznacza sprawozdanie z wizytacji przeprowadzonej od 4 do 5 V 1975 – trwają już 16 lat, bezskutecznie. Komunistyczne władze nie poprzestały na tym, że z ich rozkazu zburzono w 1963 r. kaplicę i zbezczeszczono krzyż. Wobec tych faktów, wizytujący Kardynał poświęcił zbezczeszczony krzyż, a w przemówieniu podkreślił prawo obywatelskie mieszkańców Zagórza do posiadania własnego kościoła⁶³.

Wielkie trudności w uzyskaniu zezwolenia na budowę kościoła mieli parafianie Osiedla Stałego, należącego do parafii Dąbrowa Narodowa, wizytowanej od 26 do 29 IX 1975. Sprawozdanie przedstawia sytuację demograficzną parafii, która z kilkutysięcznej miejscowości rozrosła się do ponad 20-tysięcznej konglomeracji. Stąd istniejący kościół w Dąbrowie Narodowej jest zdecydowanie mały, odległy 3 km od Osiedla, przy bardzo ruchliwej i niebezpiecznej drodze Kraków – Katowice. Na jej odcinku między kościołem w Dąbrowie Narodowej a Osiedlem Stałym zdarzyło się kilka śmiertelnych wypadków, których ofiarami były głównie dzieci idące do kościoła. Wieloletnie starania społeczności wiernych Osiedla i duszpasterzy pozostały bez skutku⁶⁴. Podobnie kilkunastoletnie starania o budowę kościoła w Bołęcinie, a także rozbudowę w Płazie pozostały bez rezultatu⁶⁵. We wstępie do sprawozdania z wizytacji w Strumianach (20–21 III 1976) zaznacza kard. K. Wojtyła że po spaleniu kościoła parafianie wraz z proboszczem, ks. Andrzejem Turakiewiczem budują nowy kościół od 1973 r. Budowa jest bardzo zaawansowana, lecz czynności liturgiczne w czasie wizytacji są spełniane w zastępczym baraku⁶⁶. Z wielkim sentymentem wspomina kard. K. Wojtyła

⁶² AKKW, EII-8/82.

⁶³ AKKW, EII-9/59.

⁶⁴ AKKW, EII-9/134.

⁶⁵ AKKW, EII-9/103.

⁶⁶ AKKW, EII-10/270.

kościół parafialny w Raciborowicach, do którego przybył na wizytację 30 XI 1976. Kościół gotycki został wybudowany w XV w., dzięki staraniom wielkiego Polaka – Jana Długosza. Kościół ten dla Kardynała był bardzo bliski ze względu na jego pobyt w parafii Raciborowice w czasach studenckich, za czasów proboszcza Józefa Jamroza⁵⁷. Zapewne wiele godzin spędził w nim na modlitwie student K. Wojtyła.

W specyficznych okolicznościach odbywała się wizytacja w obszernej parafii Maniowy, do której należało kilka odrębnych ośrodków duszpasterskich (19–26 VI 1976). Był to okres przeobrażeń związanych z budową tamy na Dunajcu. Ówczesna miejscowość Maniowy miała zniknąć zalana przez wody zapory, natomiast jej mieszkańcy budowali nowe domy w innym miejscu, położonym nad przyszłym zalewem. Pośród tych domów miał stanąć nowy kościół i nowa plebania. Nowy kościół miał powstać także w Czorszynie, miejscowości należącej do parafii Maniowy⁵⁸. Podobną sytuację zastał wizytujący Kardynał w parafii Droginia (28–29 I 1978). W związku z budową zalewu na Rabie, miejscowość Droginia a w szczególności miejsce, gdzie stał kościół, miały się znaleźć pod wodą. Trwały zatem przygotowania do translokacji domów i budowy nowego kościoła. Nowy kościół powstanie w Osieczanach. Kardynał poświęcił plac pod budowę. Zachodziła także potrzeba budowy kościoła w Brączowicach, gdyż po zrealizowaniu planów związanych z zalewem miejscowość ta pozostanie po drugiej stronie sztucznego jeziora, oddzielona wodą od nowego kościoła w Osieczanach⁵⁹.

Niektóre sprawozdania z wizytacji mają bardzo radosny wydźwięk przez nawiązanie do wybudowania nowego kościoła. Tak było we wspomnianym wyżej sprawozdaniu z Pisarzowic. Tak było również w sprawozdaniu ze Skomielnej Białej: „W sobotę 24 IX 1977 przybyłem do kościoła parafialnego w Skomielnej Białej. Jest to nowy piękny kościół, który wspaniale panuje nad drogą z Krakowa do Zakopanego. Nie jest jeszcze wewnątrz w pełni urządzony, ale zewnętrznie już wykończony. Budowano go od 15 lat na miejscu dawnego, który został spalony w czasie okupacji”⁶⁰. Podobnie z ra-

⁵⁷ AKKW, EII-10/59.

⁵⁸ AKKW, EII-10/194.

⁵⁹ AKKW, EII-15/63.

⁶⁰ AKKW, EII-12/39.

dością pisze kard. K. Wojtyła o kościele parafialnym w Zarzeczcu. Zarzeczce to część dawnej parafii w Starym Żywcu, która nie została objęta zalewem na Sole. Mieszkańcy Zarzeczca postarali się o wybudowanie kościoła oraz o jego piękny wystrój i urządzenie. W dzień wizytacji 28 V 1978 Kardynał dokonał konsekracji ołtarza⁶¹.

Zakończenie

Ukazany – w sprawozdaniach wizytacyjnych kard. K. Wojtyły – okres był niezwykle trudny zarówno dla rozwoju sieci parafialnej, jak i dla prowadzenia budownictwa sakralnego. Po krótkiej odwilży politycznej, która nastąpiła po wydarzeniach października 1956, władze komunistyczne coraz bardziej utrudniały działalność Kościoła, w szczególności przez odmawianie zgody na tworzenie nowych parafii i na budowę nowych kościołów, jak również innych budynków służących duszpasterstwu. Tworzenie nowych parafii wymagało wówczas uzgodnień z władzami państwowymi, które nie były do tego skore. Takie uzgodnienia udało się uzyskać kardynałowi K. Wojtyłe tylko 11 razy. Dlatego tworzył on bardzo liczne ośrodki duszpasterskie, które spełniały wszystkie funkcje parafialne.

Niezwykle trudno było uzyskać zgodę władzy państwowej na budowę nowych kościołów. O zezwolenia te wielokrotnie ubiegał się kard. K. Wojtyła. Jego starania popierali duszpasterze i wierni, udając się w licznych delegacjach do władz państwowych. Bardzo często bezskutecznie. Zwłaszcza trudno było uzyskać zgodę na budowę kościoła na nowo budowanym osiedlu.

Zarówno tworzenie parafii, jak i budowa nowych kościołów w latach 1958–1978 to swoista „droga przez mękę” duszpasterzy i wiernych. Na tej drodze prowadził kard. K. Wojtyła.

⁶¹ AKKW, EII-13/126.

**DIE PFARREISTRUKTUREN UND DIE WIRTSCHAFTLICHEN
ANGELEGENHEITEN IN DEN BERICHTEN AUS DEN KANONISCHEN VISI-
TATIONEN DES KARDINALS KAROL WOJTYŁA
Zusammenfassung**

Die Zusammenfassungen aus den kanonischen der Visitationen der Pfarreien, die vom Bischof, und dann Kardinal Karol Wojtyła in den Jahren 1959–1978 vorgenommen worden sind, spiegeln seine Sorge um die Entwicklung der Pfarreistrukturen und die Güter der Kirche wieder. Der Kardinal Karol Wojtyła, soweit es ihm möglich war, hat das Pfarreinetz ausgebaut: er hat neue Pfarreien, selbständige territoriale Rektorate und die Seelsorgezentren gestiftet. In dieser Tätigkeit wurden ihm Schwierigkeiten seitens der kommunistischen Behörden zuteil, die grundsätzlich keine Erlaubnisse für die Gründung der Pfarreien erteilt hatten.

In dieser Situation hat der Kardinal Seelsorgezentren gegründet, an die er Seelsorger zu schicken pflegte, die dort alle Pfarrefunktionen verrichtet haben.

Der Kardinal Karol Wojtyła hat für den Bau neuer Kirchen und anderer der Seelsorge dienenden Gebäuden, gesorgt, sowie für die Renovierung und eine richtige Instandhaltung der bestehenden. Gemeinsam mit den Gläubigern und den Seelsorgern hat er sich um die Baugenehmigungen für neue Kirchen Pfarrhäusern gesorgt, die von den damaligen Staatsbehörden sehr schwierig zu bekommen waren.